

עין משפט
נר מצוה

יד:

וַיְהִיבו יָהּ שחור ושקף. נראה דהך צעיא היא אפילו לרצנן דאסרי צין התרנגולים דליכא למימר דעד כאן לא אסרי אלא בשיש שם לצניס ושחורים ואמר זה וזה ולא יש לחוש דדעמיה אלבן וקונה שחור מפני לבן שעמו אצל הכא כי יהצי ליה שחור

ושקיל ליה ואילו אינו יודע שיתנו לו לבן: **הצב קשבא**. פ"ה והוא מין

תמרים והכי נמי משמע בפ"ק דמגילה (דף יז:) דקאמר התם מלי טסקא דקצי וטסקא הוא סל ששמימין צו תמרים כדאמרין צריש הוורק (גיטין

דף עח.) טסקא דאכלה ציה תמרים וקשצא נמי משמע צפרק הכונס (צ"ק דף נח: ושם ד"ה קשצא) שהוא דקל גצי ההוא דקן קשצא מתצריה אמר ריש גלותא לדידי חזי לי ותלת תאלתא צקינא הוו קיימי ותאלי הס דקלים צמורים כדמשמע צפרק המוכר את הצית (צ"צ דף טז:.) וקשיא אמאי נקט דקל טצ כיון דדקלי כולוהו אסריי לנך נראה לפרש דתרי מיני קשצא ניניהו האחד נושא תמרים ומיניה מיירי בכל הני שהצאמי אצל האי דהכא הוא מין עשצ שצו תיחס יהושע לישראל את הארץ וכן משמע צפרק ח"ה (סס דף טו.) שמעמיין אותו על המצרים דלמרינן אין שם לא מיצר ולא חצצ מאי וצעריון (ערך חצצ ה') פירש כל חצצא דהכא שהוא יערת הדבצ קנה שגדל צו צוקר"א וצמסקנא דהך שמעתא כתצ ר' צרוך צרי כיון דשאר דצרים פירושו אסור א"כ אסור לעולם למכור לכומר עוצד כוכבים לצונה דהוי כמו פירושו דדצר צרוי הוא דלמתקוצצ צעי ליה ועוצר משום לפני עור וגס אסור למכור שעוה לשום עוצד כוכבים ציוס איד ההוא אצל ודאי צשאר ימים מותר וכן אותם כלי עצודת כוכבים שישראל קונה לאחר שפגמו העוצד כוכבים וצטלו מ"מ אסור למכור לעוצד כוכבים כמו שהוא עד שיהא יתת כולו דצשצלי פגימה אחת אינו מניח לתת צו י"ן לקלם לעצודת כוכבים והכי נמי ספרי' פסולים הראוים למיפלה צצית עצודת כוכבים אסור למכור להם לכומרים דעוצר משום לפני עור ואף לעוצד כוכבים שאינו כומר אסור דצודאי יתגנו או ימכרנו לכומר: **מקום שנהגו** ש"א **למכור אין מוכרינן**. פירוש משום חשצ רביעה ועצר אלפני עור וגו' ומדלג מפלגי הכא צין אית ליה צהמה וצין לית ליה צהמה אלמא משמע דאפילו אית ליה לעוצד כוכבים צהמה אחרינתא אסור וקשה להר"ר אלחנן מ"ש מדלעיל (דף יז.) גצי תקרוצת דאי אית ליה לדידיה צהמה שרי לישנא דלפני עור והכא קיימינן לאותו לישנא כדפרי' ותירן ר' יהודה דשאני רביעה שהוא מתאחר

לכל צהמה וצהמה ואי'ת צמקום שנהגו שלא למכור נמי יימא לשחיטה וצנה כדקאמרינן צגמ' גצי רצ הונא דוצין פרה לעוצד כוכבים משום דאימר לשחיטה וצנה ויש לומר דקתם צהמה דקה לגדל היא עומדת כעז לחלצה ורחל לגימחה: **שלאמין** ושבורין. פירוש דגורין צבורין אטו שלימין ותימה מ"ש מפרה דתלינן צאימר לשחיטה וצנה ובצבורין ודאי לשחיטה וצנה וי"ל דצבורין כי חזו לה עולמא צצית העוצד כוכבים צצרי דשלמין נמכור וצצית העוצד כוכבים נשתצרו וכי וצין לאו לשחיטה וצין אצל פרה אפילו לאחר ימים רצים כי חזו לה עולמא צציתיה דעוצד כוכבים אמר לשחיטה וצנה לפי שאינה ראויה למלאכה כל כך אצל אין לפרש דאינה ראויה

למלאכה כלל דהא אמרינן צגמ' (לקמן טו.) ישראל ששצר פרה מכהו משמע דפרה צת מלאכה היא וכן (סס:) לא ^ו ישכור לו פרה החורשת בצציעית אלמא צת מלאכה היא רשצ"ס ^{יז}: **ובן בתירא מתיר בסום**. פ"ה משום דלרביצה צעי ליה כיון שאין מלאכתו אלא צריצה ואין צריכה חיוב חטאת אלא שצות ולא דק דודאי צמיוחד לרביצת אדם צמר צג' המלניע (שבת דף זד.) דאפילו רצנן מודו דליכא חיוב חטאת משום דחי נושא את עצמו ולא פליגי אלא צסום המיוחד לעופות ואי'ת צג' הס דעעמייחו דרשנן דלסרי הכא היינו משום דס"ל דאין חי כוח דעופות נושא את עצמו דלמא טעמייחו כרצי ^{יז} דגור משום מורת כלי וצין וי"ל דמדכילו ליה כס שאר צהמה גסק דעעמייחו ממה שיש איסור צשעת מכר משום שאלה שכירות ונסינוי אלמא ש"מ צסום נמי היינו טעמייחו: **אמר רב במקום שאסרו לייחד אסרו למכור בו**. פירוש דטעמא דשרו רצנן צמקום שנהגו למכור היינו משום דלא חשדי על הרביעה וה"ה לייחד אלמא תלי רצ טעמא דמכר צחשד דרביעה וקשה לר"י אמאי לא פריך ליה ממתני' דלקמן (דף טו:) צשעמעיין מקום שנהגו למכור צהמה דקה לכותים מוכרינן וצמקום שנהגו שלא למכור אסור והתם ליכא חשד דרביעה כדפריך לקמן דאין כותים חשודים על הרביעה וריצין עיון ולמאי דהדר ציה רצ ניחא:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

לאו **ססמא צריכא למימר דמוצנינן**. דלא תנינן אלא תרנגול לבן אצל חיטי חוורתי מותר: **אפי' ססמן נמי לא**. וקשיא לרצי זירא דאמר תרנגול למי מותר למכור לו תרנגול לבן: **סד"א האי גצרא לאו לעצודם כוכבים קצעי**. דהא אין דרך חיטין להקריצ לעצודת כוכבים: **אלא מיצק אציק ציה**.

קשור. ואילו קויןן מידו שום חפץ ללורך עצודת כוכבים היה נותנה צוול מתוך שהוא דרוק לעצודת כוכבים וסבור כי היכי דאציקנא צה ויהיצנא כל מידי דאית לי צוול ללורך עצודת כוכבים כ"ע נמי אדוקין צה צצר אימא לעצודת כוכבים קצעינא ויהצו לי צוול ומיהו אין לצו לעצודת כוכבים ולישטרי קמ"ל: **קטוע רגל: איערומי אעריס**.

דיעע הוא שאין קטוע מאי וימכרו לו שלם אלא להוציא מלצם שלא יצינו שללורך עצודת כוכבים הוא תוצע קטוע: ויהצו ליה שחור ושקיל כלומר כשמוכרין לו שחור לצדו שקיל ליה. ואליצא דר' יהודה מיצעיא ליה הכי ולא לרצנן דרצנן אפי' צין התרנגולים אסרי: דקל טצ ודקל ציש שני מיני דקלים הס: **אין מוכרין לנן צמחוצר לקרקע**. כדמפ' לקמן (דף כ.) משום דכתיבי לא תחנסי' לא תמן להס חוני' צקרקע: **קשצא**. מין תמרים כמו (מגילה יז:) מלא טסקא דקשצי.

ואית דאמר היינו תלוצה שצו תיחס יהושע את הארץ (צ"צ דף טז.) ועשצ נאה הוא: **קורייטי**. מין פירות. וי"א עפרורית קרטי לצונה ואינו נראה דא"כ אמאי לא ידעי: **דכי אזלם להסם**. לאי' **בתנאי' מקום שנהגו למכור צהמה דקה**. כגון מקום שלא נחשדו על הרביעה והכי מפרש לה צגמרא. ואל ישנה אדם מפני המחלוק' לא גרס לה הכא אלא צפסחים (דף יז:) גרס לה: **ובצל מקום אין מוכרין לנן צהמה גסה**. מפני שמיחדת למלאכה ועושה צהמתו מלאכה צשצת: **עגלים וסייחים שלמים וצבוריס**. ואפילו צצורים שאיןן ראוין למלאכה גזרו צהו רצנן דלמא אחי' לחללופי ואחי' למוצן להו גדולים ושלמים הראוין למלאכה ואיכא למיחש להו לשאלה ולשכירות ולנסינוי כדמפרש טעמא צגמ' [טז:]. **מסיר צצורה**. מפרש טעמא צגמ' [טז:]. **מסיר צסום**. שאין מלאכתו אלא לרביצה ורביצה צשצות היא ולאו מלאכה משום דחי נושא את עצמו לא איכפת לן אי אחי' להשאילו ולהשכירו: **גב' מפני שחשודין על הרביעה**. ואיכא משום לפני עור לא תמן מכשול' דצני נח נצטוו על הרביעה דכתיב (צבאצית צ) והיו לצצר אחד ילאו צהמה וסיה שאין נעשין צצר אחד (סנהדרין דף נח:.) **אמר רצ צמקום שסחיטו למכור צו**. כלומר יחוד נמי צמנהגא

תליא מילתא ומקום שנהגו למכור דקתני מתני' כגון צמקום שאין חשודין על הרביעה לפיכך תמירו לייחד: **ומקום שאסרו לייחד**. כדקתני אין מעמידין מיירי צמקום שחשודין על הרביעה שמתנהגם צנך ולפיכך אסורין למכור והכל הולך אחר המנהג. ולא קשיא הא דלא קאמר נמי כי האי לישנא מקום שאסרו למכור אסור לייחד כי היכי דקאמר מקום סהמירו למכור תמירו לייחד משום דהמירו למכור דקתני קא מהדר אמתני' דקתני מקום שנהגו למכור מוכרין דתנא דידן לא איירי אלא צמכירה ומקום שאסרו לייחד ^ה דקמהדר אהיא דאין מעמידין דמיירי צאיסור יחוד: ורי"א

תליא מילתא דפרה צת מלאכה היא וכן (סס:) לא ^ו ישכור לו פרה החורשת בצציעית אלמא צת מלאכה היא רשצ"ס ^{יז}: **ובן בתירא מתיר בסום**. פ"ה משום דלרביצה צעי ליה כיון שאין מלאכתו אלא צריצה ואין צריכה חיוב חטאת אלא שצות ולא דק דודאי צמיוחד לרביצת אדם צמר צג' המלניע (שבת דף זד.) דאפילו רצנן מודו דליכא חיוב חטאת משום דחי נושא את עצמו ולא פליגי אלא צסום המיוחד לעופות ואי'ת צג' הס דעעמייחו דרשנן דלסרי הכא היינו משום דס"ל דאין חי כוח דעופות נושא את עצמו דלמא טעמייחו כרצי ^{יז} דגור משום מורת כלי וצין וי"ל דמדכילו ליה כס שאר צהמה גסק דעעמייחו ממה שיש איסור צשעת מכר משום שאלה שכירות ונסינוי אלמא ש"מ צסום נמי היינו טעמייחו: **אמר רב במקום שאסרו לייחד אסרו למכור בו**. פירוש דטעמא דשרו רצנן צמקום שנהגו למכור היינו משום דלא חשדי על הרביעה וה"ה לייחד אלמא תלי רצ טעמא דמכר צחשד דרביעה וקשה לר"י אמאי לא פריך ליה ממתני' דלקמן (דף טו:) צשעמעיין מקום שנהגו למכור צהמה דקה לכותים מוכרינן וצמקום שנהגו שלא למכור אסור והתם ליכא חשד דרביעה כדפריך לקמן דאין כותים חשודים על הרביעה וריצין עיון ולמאי דהדר ציה רצ ניחא:

מסורת הש"ם

(א) צ"ל דהבו ליה שחור כ"י. (ב) **רש"א**. (ג) כלומר מכתב' עצודת כוכבים. (ד) [לקמן יט:]. (ה) [צבצות יז:]. (ו) [פסחים גג. כל המשנה יז]. (ז) [גיר' רי"ף ואל ישנה אדם מפני המחלוקת]. (ח) [לקמן טז:]. (ט) שבת זד. צבורות צ. [לעיל יז: לקמן טח. פסחים גג. מוספ' רפ"ב]. (ע) [לקמן כב.]. (פ) [צבצות יז:]. (צ) [ויקרא יט]. (ק) [צ"ל ימכור]. (קא) [וע"ע מוס' לקמן טו. ד"ה אימור]. (קב) [לקמן טז.].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומקום שאסרו וכו' שאסרו לייחד דקתני קמהדר אהיא:

מוסף רש"י

מקום שנהגו שלא למכור. דהחמירו על עמון דלמא אחי למכור גסק (פסחים יג.). אין מוכרין להם בהמה גסה. דגזרו ציה רצנן משום שאלה ומשום שכירות ומשום נסינוי וישראל מצווה על צביתת צהמתו צשצת (סס.). עגלים וסייחים. קטנים ואע"ג דלאו צני מלאכה ניניהו מיללפי צמכירת גדולים, וצצורים מחלפי צמכרת שלימס (סס.). מותר בשבורה. למכור לעצ"ס צהמה שצשדו רגליה ומקום שלא נחשדו על הרביעה (בבבכות ב.) קל משהי לה וצמטנו לה, הלכך לא חזי ליה ישראל גצי נכרי ולא אחי למיחש לה מכירה אחריתי (פסחים סס.). מותר בסום. לפי שחללמנו לרביצה ונסינוי דדידי' ליכא למצור צהן דאין צה אלא משום שצות, והכי נושא את עצמו, והא דאסרי למכור צהמה גסה לנכרי משום שאלה ומשום שכירות אסור, וסוס אי נמי דנושיל ומוגר לאו איסורא דאורייתא איכא, שאין וי מלאכה אלא הסום וגצי חוהרת צציתת צהמה מלאכה כתיב (שבת צד.) וכו"ז בבבכות ב. צשעשין להחלצנן שם עוצרי דריס שם ומעלים צכר לעצלים (קסין בבב.). שחשודין על הרביעה. וצני נח נאסרו צה צו ויש כאן לפני עור לא תמן מכשול (סס.).

בב א ב מיי' פ"ט מה' עצודת כוכבים הלכה ז סמנ לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קנא סעיף צ:
בג ג מיי' פ"ב מה' שבת הלכה ג ה סמנ לאוין סה טוש"ע י"ד סי' קנא סעיף ד:
בד ד מיי' שם הלכה ד:

רבינו חננאל

מאי לאו תמנן דקאמר מאן מוכן חיטי ופירושו דבדמור מאן מוכן חיטי חוורתא מכלל דתרנגול אפילו צסתמא אסור. ופרקי' לא לצולם סתמן דקאמר חיטי חוורתא פירושו דקאמר חיטי לעבודת כוכבים ופירושו איצטריך ליה סד"א האי גבורא לאו לעבודת כוכבים צעי להו להנהו חיטי אלא מיצק הוא דאביק בעבודת כוכבים כלומר אוהבה חרובה ודובק באהבת עבודת כוכבים וסבר כי היכי דאביק בה הוא הכי אביקי בה אחרוני וכוין דשבעי דלעבודת כוכבים בעינא לה יחבי לי קמ"ל. בעי רב אשי אם אומר תעובר כוכבים תרנגול לבן קטוע למי מהו למכור לו תרנגול לבן שלם וכו' ועלתה בתיקו. ר"מ אומר אף דקל טב חצב ונקלס אסור למכור לעוצד כוכבים א"ל רב חסדא לאבמי גמירי דעבודת כוכבים שהיה שונה אותה דאברהם ת' פירקי הות ואנן ה' פירקי תנן ולא ידעי' מאי דקתני ר' מאיר דקל טב אסור לצובני לעוברי כוכבים הא דקל ביש מוצנינן והתנן אין מוכרין להן במחבורה לקרקע ואמר ליה אבמי מאי דקל טב לאו דקל טב דוקא אלא פירות דקל טב משום שנהגו אמרין להא לא לעבודת כוכבים בעי להו אבל גופיה דדקל אפי' דקל ביש אסור למכור לעובר כוכבים חצב קשבא נקלבס קורייטי ולא בריירא לן לא זה ולא זה: **מתני'** מקום שנהגו למכור בהמה דקה לעוברי כוכבים מוכרין כו': [גמ'] למימרא דבמנהג תלמיא מילתא חיכא דנהוג לצובני להו שרי וחיכא דלא נהוג אסור ורמינחי אין בעעמידן בהמה בפונדקאות של עוברי כוכבים מפני שחשודין על הבהמה פי' רובעין הבהמה ואין וצנינן להו ועברין על ולפני עור לא תמן מכשול.